

Oponentský posudek disertační práce

**Složení těla, distribuce tuku, metabolický a endokrinní profil :
závislost na reprodukční fázi a vzájemné vztahy těchto charakteristik**

MUDr Irena Kosková

Universita Karlova , Přírodovědecká fakulta

Předložená práce se zabývá změnami tělesné hmotnosti, svalové, kosterní a tukové hmoty a její distribuce od plně reprodukčního období do menopauzy, a to ve vztahu ke změnám glukózy, lipidového spektra, pohlavních hormonů a dalších biochemických parametrů. Byla provedena průřezová i longitudinální sledování u naší ženské populace a popsány obvyklé změny, které probíhají v tomto období. Byl zjištěn nárůst hodnot BMI, relativního a absolutního množství tuku a jeho rozložení spolu se zvyšováním serových lipidů a dalšími obvyklými hormonálními změnami. Změny svalové a kosterní hmoty byly v tomto období opačného směru. Dále byly analyzovány také vzájemné vztahy zmíněných ukazatelů, které charakterizují přechod od období reprodukce do jejího plného přerušení. - Ukazatele lipidového a sacharidového metabolismu vykazaly především zvýšení s narůstajícím věkem, zvětšováním tukové hmoty i změnami jejího rozložení. Byla uvaženo též působení hormonální substituční terapie a hormonální antikoncepce, jejichž vliv se mohl uplatnit vzhledem ke změnám glykemie a lipidového spektra.

Z hlediska zkoumání tělesného složení byly použity metody zavedené u nás, které vycházejí ze zjišťování antropometrických ukazatelů a použitím regresních rovnic k odvození jednotlivých komponent tělesného složení. Předností práce bylo paralelní zjišťování řady hormonálních a biochemických parametrů, které prokázaly souběžnost změn a eventuelní korelaci těchto ukazatelů v závislosti na průběhu stárnutí a nástupu menopauzy během jejich jednotlivých období. Těchto výsledků je možno využít i v tom smyslu, že

změny ukazatelů tělesné adiposity mohou tak indikovat i povahu a rozsah hormonálních a biochemických změn dle jednodušších antropometrických ukazatelů, které lze snadněji měřit. Z toho by bylo možno také odvozovat i posouzení určitých zdravotních rizik, která se v různé míře projevují především během a po nástupu menopauzy.

Statistické zpracování bylo provedeno též ověřenými postupy, a odvozené závěry, které potvrzují resp. souhlasí s dřívějšími poznatky lze považovat za platné. Hlavním přínosem práce je především ověření vzájemných vztahů bohatého spektra jak antropometrických, tak biochemických a hormonálních ukazatelů ze kterých lze vycházet při posuzování prognózy zdravotního stavu v průběhu stárnutí žen v tomto období.

Z metodického hlediska mám některé připomínky :

Vzhledem k tématice a hlavně známým změnám tělesného tuku a jeho rozložení jako i ostatních somatických změn by bylo vhodné u žen také udat zda porodily, kolik měly eventuelně dětí, zda kojily atd., a to jak dlouho před zjišťováním výše uvedených změn. Všechny tyto okolnosti mají významný vliv na všechny zkoumané ukazatele. Pokud byl uvažován i vliv hormonální antikoncepce a eventuelní hormonální substituční léčby, tento údaj charakterizující stav vyšetřovaných žen by neměl chybět. Dále není ani v diskusi zmíněn možný vliv výživy a pohybového režimu, který se mohl mezi mladšími a staršími ženami vzhledem ke změnám životního stylu za poslední období značně lišit. I když tento aspekt nebyl předmětem studie, bylo by vhodné jej uvážit, především v diskusi.

V souvislosti s tělesným složením jsou uváděny postupy dle Matiegky a Pařízkové, ale citace v seznamu literatury chybí. Vzhledem k tomu, že rovnice pro odvození tělesného složení z kožních řas atd. byly publikovány z postupně doplňovaných měření naší populace, bylo vhodné uvést které rovnice byly použity, a kdy a kde byly publikovány.

V naší literatuře byly uváděna řada údajů o absolutním i relativním množství tuku, jeho rozložení a věkových změnách u českých žen v podobných obdobích, bylo by proto zajímavé srovnat výsledky zjištěné v této studii se staršími nálezy u naší populace. V práci jsou uváděny pouze výsledky a závěry zahraničních studií, které používají odlišné metody, především pro zjišťování složení těla. Vzhledem k tomu, že byly ve všech případech u nás použity srovnatelné metody, přibyla by tím i možnost získání dalších poznatků, tj. hodnocení sekulárních změn těchto ukazatelů. Totéž platí i pro ukazatele další, především změny lipidového spektra a dalších biochemických ukazatelů.

Celkově předložená práce vyhovuje požadavkům kladeným pro disertační řízení, a proto ji doporučuji k obhájení

V Praze dne 18.9.2007

Prof. MUDr. Jana Pařízková DrSc.